UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

# Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

**Kamperger, Franz Alois**

**Eystadii, 1705**

Articulus VII. An Angelus cessare possit ab omni cognitione? vel semper actu simul cognoscat omnia, quæ in actu primo potest cognoscere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

ter, & absque limitatione denegant discursum Angelis. R. *Dist: Conc.* ergo Angeli non discurrunt circa ea, quæ continentur in principijs Conc: circa ea, quæ non continentur, uti sunt objecta supernaturalia in substantia, vel actus interni aliorum &c. Neg. *Ad 1. Conc:* R. *Neg: Min:* nam etiam Angeli circa ea, quæ assequuntur per conjecturam, procedunt à notis ad ignota: Dæmones enim ex his, quæ videbant circa Christum, inquirebant, quod ignorabant, scilicet, an Christus esset DEUS? *Ad 2. dico:* Dionysium solummodò negare discursum Angelis circa ea, quæ cognoscunt evidenter, uti est existentia DEI, vel aliarum rerum naturalium. Quod etiam dicendum ad D. Thomam, & alios PP: ut patet ex Q. 58. hîc art. 3. C. & Q. 8. de Verit. art. 15. C. & ad 2. ubi ex professo de hac materia agens S. Doctor semper assertionem suam limitat ad ea, *quæ Angelus naturaliter cognoscit.* Neque aliud probat ratio conclusionis, quam ibi adducit: *quia*, inquit, *statim in illis, quæ primò naturaliter cognoscunt, instituunt* (scilicet Angeli) *quæcunque in ijs cognosci possunt.* Atqui nec ea, quæ pendent ex revelatione Divina (cujusmodi sunt mysteria gratiæ) neque cogitationes cordium, vel futura contingentia cognosci possunt in primis principijs naturalibus, ut fatetur idem S. Doctor Q. 57. art. 3. 4. 5. & Q. 58. art. 5. aliàs hæc omnia Angeli cognoscere possent naturaliter, & evidenter, ergo, juxta principia ipsiusmet S. Doctoris, Angeli non cognoscunt omnia per simplicem intuitum principiorum, & præmissarum; ergo quædam cognoscunt per discursum. Præterea exponi potest S. Thom: de discursu includente simul veram successionem temporis, seu instantium, & hunc negat dari in Angelis; non negat autem in ijs dari discursum per puram illationem, seu causalitatem, cujus omnes actus eliciantur eodem instanti. Denique duobus modis cognosci res potest. 1. *secundùm inesse*, sive quòd res sit, vel non sit. 2. *modaliter*, sive quòd sit evidens, vel probabile rem esse, vel non esse. Quoad primum possunt Angeli circa quædam discurrere propter rationis conclusionis. Quoad secundum non possunt, saltem loquendo per se: quia, cùm quidditativè, & immediatè videant ipsa signa, & rationem assentiendi, statim in illis vident, an evidenter, an tantùm probabiliter connectantur cum hoc, illóve objecto, atque adeò opus non est ipsam evidentiam, vel probabilitatem objecti, vel signorum, cognoscere per discursum. Dixi: *saltèm per se loquendo*: per accidens enim, utputà per inconsiderationem, vel passionem probabile est fieri posse (& fortassis defacto ita fit in malis Angelis, & factum est, quando peccârunt) ut Angelus judicet esse probabile, quod revera tale non est, nec evidenter tale esse ostenditur; & hoc casu, cùm ipsum judicium huiusmodi de probabilitate sit tantùm probabile, non minùs posset haberi ab Angelo per discursum, quàm judicium probabile de re, sive de inesse. Et hoc sensu etiam locutus videtur S. Doctor. *Ad 3.* R. *Neg: Min: & Dist: prob:* ratio, seu vis discursiva circa objecta evidentia, est propria, & differentialis homini Conc: circa probabilia Neg: *Ad 4. Neg: Min: ad ejus prob: admitto sequelam*, si sermo sit de Angelis secundùm se spectatis, illos nimirum falli circa quædam posse, in quo nihil est absurdi. Dixi: *si sermo sit de Angelis secundùm se spectatis*: Angeli enim sancti ratione statûs beatifici falli non possunt: tum, quia deceptio & error est malum quoddam saltèm pœnale, & magna imperfectio, repugnans saltem connaturaliter felicissimo illi statui: tum, quia sancti Angeli sunt prudentissimi, ideóque errandi periculo se non exponunt. Unde etiam de rebus incertis nunquam definitè judicant hoc, vel illud esse, sed tantùm judicant modaliter, hoc aut illud esse probabile, vel verisimile, ut fiat, in quo falli non possunt, cùm connexionem probabilem signorum cum hoc, illóve effectu evidenter cognoscant, quippe qui nihil per inconsiderationem, vel passionem agunt. At verò Angeli mali, tum ex odio, aut alio vehementi affectu, tum etiam, quia hoc naturæ angelicæ secundùm se spectatæ non repugnat, non tantùm judicant ex signis probabilibus hoc esse probabile, ut sit, sed etiam absolutè hoc esse, vel etiam ex præcipitantia, aut vehementi affectu judicant hoc, aut illud esse probabile, quod re ipsa tale non est, nec ut tale ipsis ostenditur.

## Artic. VII. An *Angelus cessare possit ab omni cognitione? vel semper actu simul cognoscat omnia, quæ in actu primo potest cognoscere?*

R. *Esp: ad utrumque Negativè. Prob: primum*: quia necessariò esse semper in actu, est perfectio simpliciter simplex, unde etiam invenitur, & quidem modo perfectissimo, in DEO, estque hæc perfectio non minùs participabilis à creaturis, quàm aliæ, imò defacto participatur à creaturis inferioribus, putà à corporibus cælestibus, quæ semper sunt in motu; ergo etiam participabitur hæc perfectio ab Angelis, ut semper sint in actu, seu actuali operatione; atqui omnis operatio Angeli est intellectio, vel dependens ab intellectione; ergo Angelus est semper in actu, & actuali operatione intelligendi. 2. Viventia sensitiva, & vegetativa, nunquam cessant ab omni motu, & operatione vitali sibi proportionata (hinc quam primùm, in animali v.g. advertimus cessare omnem operationem, & motum

ab

ab intrinseco, judicamus animal esse mortuum) ergo neque viventia intellectualia (quales sunt *Angeli*) cessant ab omni operatione vitali; atqui operatio vitalis viventium purè intellectualium, est intelligere, & velle; velle autem supponit intelligere, ut dictum est suprà, ergo *Angeli* nunquam cessant ab intellectione. 3. *Angeli* movent corpora cælestia, idq; modo sibi proportionato, adeóque per intellectum, & cognitionem practicam, non autem modo inanimi, & cæco, nesciendo, quid agant, atqui motus corporum cœlestium est semper, & continuus, ergo intelligere *Angelorum* est semper, & continuum. 4. *Angeli* illum gradum tenent in substantijs spiritualibus, quem corpora cælestia in substantijs corporeis, atqui propria operatio corporum cœlestium, (nimirum motus) est continua, & semper, ergo etiam operatio propria *Angelorum*, quæ est intelligere, est continua, & semper. 5. Si *Angelus* posset cessare ab omni cognitione, deberet hoc posse mediante actu voluntatis, quo imperaret sibi talem cessationem, hoc autem videtur impossibile, ergo. *Major patet*: quia illa cessatio esset *Angelo* libera, & ab intrinseco, intellectus autem, cùm non sit potentia formaliter & intrinsecè libera, sed necessaria, postquam semel à voluntate ad intelligendum applicatus est, habétque species præsentes, non potest à se ipso & ab intrinseco actum suspendere, adeóque ad hoc indiget voluntate, quæ ipsum revocet à cognoscendo. *Min*: verò *prob*: quia actus voluntatis, quo mediante *Angelus* cessaret ab omni cognitione, essentialiter penderet à cognitione, cùm nihil sit volitum, quin præcognitum, ut hic suppono; & non penderet, quia est actus efficax, imperans cessationem ab omni cognitione, adeóq; excludit omnem cognitionem, ut etiam utrinque supponitur; hoc autem est impossibile; ergo. *Nec dicas*: illum actum imperare tantùm cessationem ab omni cogitatione pro sequenti instanti. *Contrà* enim est: quia vel illa volitio existit instanti sequente, quo cessatur ab omni cognitione, vel non existit. Si existit: ergo tum voluntas fertur in incognitum. Si non: ergo non potest determinare intellectum ad cessandum ab omni cognitione: quia actus, qui non est, non potest operari determinando, impediendo, movendo &c. 6. Si *Angelus* posset cessare ab omni cognitione, non posset deinceps se liberè applicare ad quidquam cognoscendum; sequela autem est absurda, ergo. *Major, & ejus seq*: *prob*: quia si cessaret ab omni cognitione, cessaret etiam ab omni volitione, cùm nihil volitum, quin præcognitum. Vel ergo postea, cùm volet operari, incipiet ab actu voluntatis: & hoc non, quia sic iterum voluntas ferretur in incognitum: vel ab actu intellectûs, & hoc etiam non: quia intellectus non est intrinsecè liber, neque potest determinari à seipso. 7. Cessatio ab omni cognitione nullo modo est bona *Angelo*, neque ut talis proponi potest *Angelo*, sed potiùs ut mala, cùm per eam *Angelus* reddatur quodammodo inanimis, & similis stipiti; ergo eam non potest velle *Angelus*, cùm omne, quod vult, velit sub ratione alicujus boni. 8. Modus operandi assimilatur modo essendi, ut sæpe dictum, & ostensum est, atqui esse *Angeli* est indeficiens, & semper, ergo saltèm aliquod operari *Angeli* est similiter indeficiens & semper. 9. Esse, & nihil operari, est esse otiosè, otiosum autem horret natura, ergo esse, & nihil operari horret natura; atqui non datur potentia naturalis ad id, quod horret, sed quod appetit natura; ergo non datur in *Angelo* potentia naturalis ad esse, & nihil operari; ergo non potest naturaliter cessare, ab omni operatione; omnis autem ejus operatio, vel est cognitio, vel aliquid dependens à cognitione; ergo &c. 10. In *Angelo* necessariò datur aliqua cognitio omnium prima (non enim datur processus cognitionum in infinitum) & quidem prima per se, & ex natura sua; atqui à cognitione per se, & ex natura sua prima, non potest velle cessare *Angelus*, talis enim cognitio, cùm sit prior volitione, non potest subjacere *Angeli* voluntati, sicut in homine nutritio, sensatio, quæ est per se prior hominis voluntate, non potest subjacere, & dependere à libera ejus voluntate; ergo *Angelus* non potest cessare ab omni cognitione.

*Prob: jam alterum membrum Conclusionis*: quia res cognoscibiles ab Angelis sunt in maxima quadam multitudine (sunt enim omnes res Universi, & quæ in illis virtualiter continentur) adeóque requirunt vim quandam intelligendi maximam, ut omnes simul intelligantur, quandoquidem cæteris paribus plus virtutis intellectivæ requiritur ad cognoscenda simul plura, quàm ad pauciora, vel unum; non est autem ratio, *Angelis*, saltem omnibus, tribuendi vim intelligendi adeò perfectam; ergo. 2. Omnia, quæ *Angelus* naturali lumine intellectûs simul potest evidenter cognoscere, potest cognoscere per unicam speciem: cùm enim species dentur *Angelis* cum proportione ad cujusque vim intelligendi, quam habet, aliunde verò non repugnet species repræsentativa omnium rerum naturalium, simul ab Angelis cognoscibilium, sequitur, datam defacto fuisse cujvis illorum speciem, per quam eandem possit cognoscere omnia, quæ simul potest cognoscere; ergo, si quisque *Angelus* potest cognoscere simul actu omnia, quæ simpliciter à se sunt cognoscibilia, tunc quilibet *Angelus* omnia à se simpliciter cognoscibilia, cog-

noſceret per ſpeciem unicam. Sequelam autem eſſe falſam conſtabit ex dicendis Q. 5. art:6. ubi oſtendetur, unum Angelum habere ſpecies magis, vel minùs univerſales ſpeciebus alterius, atque adeò non omnes Angelos, quæ intelligunt, intelligere per ſpeciem unicam.

*Sed contrà* I. Non eſt aſſignabilis cognitio, à qua non poſſit ceſſare Angelus; ergo poteſt ceſſare ab omni. R. 1. *Diſt*: *Conſ*: ergo poteſt ceſſare ab omni diſtributivè ſumpta, *Tranſ*: ab omni collectivè ſumpta *Neg*: ſicut, quòd nullus ſit aſſignabilis oculus è duobus, quo non poſſit abſolutè carere Petrus, non ſequitur illum poſſe carere omni oculo collectivè ſumpto, id eſt, utroque ſimul, ſed tantùm ſequitur, illum poſſe carere omni oculo ſumpto diſtributivè, id eſt, quolibet ex duobus ſumpto ſeorſim, & determinatè. R. 2. *Neg*: *Antec*: & dico: Angelum non poſſe ceſſare à cognitione ſui, DEI, & ſpecierum ſuarum intelligibiliũ. Ratio primi eſt: quia nullum objectum eſt intimiùs præſens Angelo, quàm propria ſua eſſentia: ergo ſi aliquod objectum ad cognitionem ſui allicit, & neceſſitat, hoc neceſſitat. *Præterea*: quia, ut brevi dicetur, Angelus cognoſcit neceſſariò ſuas ſpecies intentionales, atqui eſſentia Angeli habet rationem ſpeciei, per quam Angelus cognoſcit ſeipſum: non enim cognoſcit ſe per ſpeciem diſtinctam, & ſuperadditam, ſed per ſuam eſſentiam, ut dicetur Q. 5. art: 2. ergo etiam cognoſcit ſeipſum neceſſariò. *Adhuc*: quia ſi Angelus poſſet ceſſare ab omni cognitione ſui, non poſſet deinceps unquam ſe liberè applicare ad ſeipſum cognoſcendum, quia, ſi ceſſat ab omni cognitione ſui, ceſſat etiam ab omni actu voluntatis circa ſe, cùm nihil volitum & incognitum; aut ergo poſtea, cùm operari circa ſe vellet, inciperet ab actu voluntatis; & hoc non: quia actus voluntatis ſupponit actum cognitionis de ſuo objecto; vel inciperet ab actu intellectûs, & hoc etiam non: quia intellectus non eſt formaliter liber, neque poteſt determinari à ſeipſo. *Amplius*: Volitio, quâ Angelus vult cognoſcere ſeipſum, dependet à priori à cognitione, quâ Angelus cognoſcit ſeipſum, quia omne volitum, præcognitum; ergo non poteſt viciſſim cognitio Angeli, quâ cognoſcit ſeipſum, dependere à volitione libera Angeli: quia ſic daretur prioritas mutua in eodem genere; ergo non eſt libera, ſed neceſſaria. *Denique*: cognitio ex ſuo genere eſt prior, quàm volitio; nihil enim, ut ſæpe dictum eſt, volitum, quin præcognitum; inter ipſas autem cognitiones Angeli datur aliqua omnium prima, & quidem prima per ſe, & naturâ ſuâ: nulla autem alia cognitio congruentiùs ſtatui poteſt omnium prima, quàm ea, quâ Angelus cognoſcit ſeipſum (ordo enim cognitionum ſequitur ordinem objectorum: objectum autem primarium, & motivum reſpectu Angeli eſt propria ipſius eſſentia, ut conſtat ex Q. 3. art: 2. ad 2.) cognitio autem omnium prima eſt neceſſaria, non libera, cùm non poſſit procedere ex volitione libera, imò ex nulla ſimpliciter volitione, quandoquidem prima cognitio eſt prior primâ volitione; ergo cognitio, quâ Angelus cognoſcit ſeipſum, eſt neceſſaria, non libera. Ratio ſecundi eſt: quia Angelus ex dictis neceſſariò cognoſcit ſemper aliquid, ſaltèm disjunctivè hoc vel illud, imò neceſſariò, & ſemper cognoſcit ſeipſum, ut etiam jam dictum eſt; atqui cognoſcendo ſeipſum (idem eſt de alijs) cognoſcit ſe eſſe opus DEI, adeóque indirectè cognoſcit DEUM, ergo. Quod etiam dicendum de ijs rebus creatis, cum quibus ſubſtantia Angeli connectitur, cognoſci ſcilicet illas ſemper, & neceſſariò (indirectè tamen) ab Angelo cognoſcente ſeipſum, quia cognoſcendo ſeipſum intuitivè, & comprehenſivè, cognoſcit neceſſariò omnes terminos, ad quos refertur, vel cum quibus connectitur. Ratio tertij eſt: quia non omnis cognitio ſpecierum poteſt eſſe libera: omnis enim cognitio libera dependet à volitione libera; volitio autem libera ſupponit ſuum objectum aliquomodo jam præcognitum, adeóque volitio libera cognoſcendi ſpecies præſupponeret jam aliquam cognitionem ſpecierum, & ita vel daretur proceſſus cognitionum in infinitum, vel aliqua cognitio ſpecierum præſupponeret ſeipſam, quod utrumque implicat; ergo aliqua cognitio ſpecierum eſt neceſſaria. 2. quia aliàs non poſſet Angelus deinceps ſe liberè determinare ad hæc vel illa objecta ſibi extranea cognoſcenda: nam ut velit, hoc ipſo jam debet objectum illud aliquomodo ſaltem confusè cognoſcere: debet enim ſcire hujus, vel illius objecti cogitationem eſſe poſſibilem: aliàs imprudenter illam vellet elicere, imò vellet incognitum: atqui, ſi ceſſaret ab omni ſpecierum cognitione, nè quidem confuſam objecti ullius ſibi extranei haberet cognitionem: ſi enim haberet, aut illa eſſet neceſſaria, aut libera; ſi neceſſaria, ergo etiam aliqua cognitio, ſaltèm confuſa, ſpecierum erit neceſſaria, quod negas; ſi libera; ergo rurſum ſupponet aliam cognitionem confuſam, de qua iterum redibit eadem quæſtio, ſitne neceſſaria, an libera. Videt itaque Angelus ſemper ſuas ſpecies, & per illas, ac in illis indirectè, & abſtractivè (& conſequenter imperfectè) objecta illarum, & cogitationes, quas vi ipſarum de unoquoque objecto poteſt elicere. Quâ cognitione ſemper præſente, applicat ſe poſtea Angelus pro libitu ad utendum hâc, vel illâ ſpecie, ad hoc, vel illud objectum, directè, intuitivè, & perfectè cognoſcendum: Per quod

etiam

etiam patet, hanc secundam cognitionem non esse superfluam: nam licèt Angelus cognoscendo species, cognoscat simul per species, tanquam per medium *quod* omnia objecta, quorum sunt species, ista tamen cognitio non est tam perfecta, quàm illa, quà cognoscuntur eadem objecta per easdem species, tanquam per medium *quo*: quia hęc cognitio est directa, immediata, intuitiva: altera indirecta, mediata, abstractiva; nunquam autem indirecta est ita perfecta, & clara, quàm est directa; aliàs visio, quà reflexè cognoscitur visio beatifica, & per illam indirectè ejus objectum, nimirum DEUS, æque perfectè, & clarè repræsentaret DEUM, atque ipsa visio beatifica, & consequenter æquè beatificaret, atque illa; quod nemo facilè dixerit, nec dici posse, suo loco à nobis ostendetur.

II. Licèt Angelus non continuò cognosceret seipsum, & suas species, adhuc posset postea determinari ad cognoscendum se, & alia, quia posset determinari extrinsecè à DEO, vel ex connexione specierum, vel ex occurrentia objecti, ut si unus Angelus dicat Alteri: *ego modò cogito de me*, tunc alius audiens, ab hac occurrentia posset excitari ad cogitandum similiter de se, ergo ratio superiùs facta non subsistit. ℟. *Neg: Assumpt: cum probat*: Ratio primi est: tum, quia non est refundendum in solum DEUM, tanquam in causam, quod refundi potest in causas naturales secundas: tum, quia hinc sequitur omnes cogitationes Angeli fore necessarias, quod est incredibile. *Prob: sequela*: nam primò illa cogitatio, ad quam determinaretur Angelus à DEO, & quam adversarij vocant primam, esset necessaria, sed etiam aliæ: quia, quando Angelus applicatur ad cognitionem alicujus rei, eo ipso cogitat de omni re, quæ cum objecti illius cogitatione habet connexionem necessariam; ergo, si prima applicatio ad cogitandum est necessaria, tota cogitatio erit talis. Ex quo ulteriùs sequeretur, nullam inconsiderationem posse imputari Angelo, cùm considerare non sit in ejus potestate, quod est contra Theologos docentes, Angelum peccare ex inconsideratione. Præterea sequeretur, eum non abijcere liberè illam cogitationem, ad quam est determinatus à DEO, quod est absurdum. *Prob: sequela*. Vel Angelus illam abijceret eliciendo aliam, vel illam purè omittendo; non primum: quia non est in potestate Angeli applicare se liberè ad aliam cogitationem, cùm & prima cogitatio, & omnis alia, quæ ex vi primæ oriri potest, sit necessaria, ut dictum est: non secundum: tum, quia Angelus juxta Adversarios non est liber ad cogitationem illam eliciendam; ergo nec ad omittendam: tum, quia Angelus non potest omittere, & abrumpere liberè ullam cogitationem, nisi interveniente aliquo actu voluntatis imperante omissionem huiusmodi cogitationis; actus autem voluntatis novus non potest haberi sinè nova cogitatione intellectûs, & hic non est in potestate Angeli; ergo. Denique cogitationes dæmonum pessimæ sunt; ergo ad illas non possunt dici præmoveri à DEO. Ratio secundi est: quia una species non repræsentat alias, aut omnia objecta aliarum, neque connectitur cum omnibus alijs speciebus, adeóque una non poterit determinare *Angelum* ad cognitionem omnium aliarum. Deinde: vel illâ specie cognitâ necessariò excitatur in Angelo connexio omnium specierum aliarum, & sic, cùm Angelus saltèm unam speciem indeterminatè acceptam semper debeat actu cognoscere juxta hos Adversarios, sequitur Angelum semper debere cognoscere omnes, quod intendimus: vel liberè, & sic priusquam liberè cognoscat alias species, debebit adesse aliqua cognitio omnium specierum, cùm nihil volitum, quin præcognitum, & de hac iterum redibit quæstio, an sit libera, an necessaria? si libera, procedetur in infinitum; si necessaria, datur ergo in *Angelo* cognitio necessaria omnium specierum. Denique ipsa hæc species (vocemus illam A) quam per te modò cognoscit Angelus, & per cujus cognitionem determinatur ad cognoscendas alias, vel cognoscitur necessariò vel liberè. Si liberè; ergo propriori, quàm illam liberè cognosceret, præcessit aliqua cognitio de hac specie, vel ejus cognitione possibili, & hæc cognitio fuit necessaria, nè procedatur in infinitum; ergo Angelus pro illo priori habuit cognitionem necessariam speciei *A*; ergo etiam aliarum, cùm non sit major ratio. Si necessaria; ergo etiam alias cognoscit necessariò. Ratio tertij est: quia Angeli non possunt determinari aliter ab objectis, nisi vel sumant ab ijs species, vel objecta per se immediatè concurrant ad cognitionem, quorum neutrum contingit, ut Q. sequente dicetur. Præterea, cùm occurrentia hujus, vel illius objecti sit fortuita respectu Angeli, sequetur saltèm, ipsum non posse determinari ad aliquid cognoscendum nisi fortuitò. Deinde, non omne objectum occurrens est tale, ut possit Angelum determinare ad cognitionem cujuscunque objecti, sed summùm tantùm ad aliquorum, cum quibus habet specialem connexionem. Denique, vel Angelus cognoscit objectum occurrens necessariò, vel liberè, si necessariò, cur non etiam species, & seipsum sibi præsentem intimè sic cognoscit? si liberè; ergo priusquam cognoscat, debebit illud aliquomodo cognoscere; quomodo autem, nisi in sua specie? ergo debebit præcognoscere species omnium objectorum, quæ possunt occurrere. *Contrà adhuc:*

III. Si *Angelus* necessariò, & semper cognoscit seipsum, & suas species, ve hoc facit actu unico, vel pluribus. Non unico: quia, cùm species saltèm memorativæ relictæ ex actibus præteritis possint semper augeri in infinitum, deberet etiam augeri illa cognitio; non potest autem idem simplex actus augeri extensivè, ut modo plura, modò pauciora repræsentet. Non pluribus: quia sicut cogitationes *Angeli* multiplicabuntur per æternitatem in infinitum, ita species ex ijs relictæ; ergo, si singulas species cognoscit Angelus actibus singulis multiplicabuntur actus in infinitum: est autem incredibile Angelum tot posse simul actus habere; ergo. *Conf*: si *Angelus* necessariò sic semper cognosceret, afficeretur tædio ex illa cogitatione. ℟. Angelum se, & species congenitas probabiliter cognoscere actu unico, quia licèt sint entitates distinctæ, possunt tamen unum objectum adæquatum conflare, & per modum unius principij adæquati objectivè in eundem actum influere. Alias verò species, videlicet memorativas, quas successu temporis Angelus acquirit, probabiliter illum cognoscere per actus distinctos. Nec obstat illa multiplicatio actuum successiva, cùm illam admitti debere, probent rationes conclusionis. *Ad Conf: Neg: sequ:* cùm enim illa cogitatio sit naturalis, & necessaria Angeli perfectio, & quasi fundamentum omnium aliarum cognitionum, quas elicere potest, potiùs illâ gaudet Angelus, & delectatur, quàm ut tædio afficiatur. Quòd autem nos tædio afficiamur ex eadem cogitatione diu continuata, id oritur, vel quia eidem rei inhærendo fatigamur, vel quia per illam cogitationem impedimur, nè ad alia jucundiora, aut utiliora cogitanda transeamus; & quia insuper illa cogitatio necessaria nobis non est ad alia, quæ cogitare vellemus, quorum nihil locum habet in Angelis. Instantia est in DEO, qui tametsi seipsum absque intermissione cognoscat, nequaquam tamen ob dictas rationes, tædio afficitur.

IV. *Augusti*: l. 4. in Genes: ad lit: c. 32. ait: *Angelum cuncta, quæ voluerit, simul notitiâ facillimâ comprehendere.* Et c. 33. *omnia*, inquit, *mens simul Angelica potest, quæ sigillatim per ordinem causarum connexarum sermo distinguit*; ergo Angeli possunt simul cognoscere omnia à se absolutè cognoscibilia. *Conf*: *Angelus* potest tot actus recipere, & efficere, quot habet species, cùm neque actus inter se habeant repugnantiam, neque in potentia sit minor capacitas ad illos omnes simul recipiendos, quàm ad ipsas species. Deinde, intellectus *Angeli* concurrit ad cognitionem cum specie, tanquam causa partialis; causa autem partialis tot potest producere effectus, quot diversas habet concausas partiales, nisi vel agendo debilitetur, vel à principio dependeat, quod causat defatigationem in operante, quod locum non habet in Angelis (hinc lumen potest tot species visuales producere, quot cum eo objecta concurrunt per modum concausarum partialium) ergo &c. 2. Species intellectuales sunt agentia necessaria, ergo in intellectu positæ necessariò concurrunt ad cognitionem, & consequenter tota collectio specierum in Angelo necessariò concurret ad omnium ab ipso cognoscibilium cognitionem. ℟. Augustinum intelligendum in sensu morali, non in rigore physico, *Angelos* nimirum posse celerrimè ab una cognitione ad alteram se transferre. Unde idem *August*: l. 8. in Genes: ad lit: c. 20. & 25. Et l. 9. c. 14. in fine docet, *Angelos* secundùm varias cognitiones per tempora moveri. Vel intelligi potest *August*: de cognitione comprehensiva, posse scilicet *Angelum* simul, & eâdem cognitione cognoscere omnia, non quidem omnia simpliciter, sed omnia, quæ ad rei comprehensionem pertinent, quæ nos non nisi distinctis cognitionibus cognoscere possumus. Denique ad salvandam sententiam *Augustini* satis est, quòd vel omnes *Angeli* simul sumpti, vel aliquis illorum, v. g. supremus omnium, cognoscat omnia simul à se cognoscibilia, licèt id non possint singuli. *Ad 1. Conf*: ℟. *Neg: alt: part: antec:* posse scilicet *Angelum* tot simul actus, & cognitiones rerum producere, quot habet congenitas species. Ratio patet ex dictis pro Conclusione. *Ad Prob: Dist: assumpt:* causa partialis potest tot effectus producere, quot diversas habet concausas partiales, si eadem causa partialis influat per seipsam verè, & immediatè cum singulis concausis Neg: cum enim, ut suppono, illius causæ partialis efficacia sit limitata, necessariò virtus ejus minuitur, si se impendat pluribus, Sic Petrus potens portare libras decem, si cum altero portet pondus librarum viginti, non potest simul juvare alios in portando, licèt cum primo tantùm partialiter concurrat. Si eadem causa partialis non influat per seipsam verè cum singulis concausis, sed tantùm denominativè, ratione diversarum formarum, & virtutum, quas sustentat Conc: tali enim casu causa partialis non confert specialem activitatem, sed tantùm sustinet diversas formas, quæ sunt adæquatum principium *Quo* agendi; unde, si hæ multiplicentur, poterunt etiam actiones multiplicari. Cùm ergo intellectus *Angeli* per seipsum verè cum singulis speciebus debeat concurrere, necessariò minuitur illius virtus, si plures simul actus efficiat. *Ad* illud de lumine, nego primò suppositum, videlicet, quòd lumen producat species visuales rerum, tanquam causa inadæquata, cùm objectum sit principium adæquatum ip-

ipsarum. Sed datò, quòd producat, disparitas adhuc est: quia non idem lumen producit species visuales cum objectis omnibus, sed una pars luminis cum uno, alià cum alio objecto. Idem autem intellectus angelicus deberet concurrere cùm singulis speciebus, & ad omnes cognitiones simul. *Ad* 2. &. species sunt agentia necessaria simpliciter, Neg: ex suppositione, quòd adsint omnia ad agendum necessaria Conc: inter hæc autem necessaria in Angelis est etiam libera voluntatis determinatio: nam species subordinatur intellectui, sicut habitus potentiæ, intellectus voluntati.

---

# QUÆSTIO SEXTA.

## DE

# MEDIO COGNITIONIS ANGELICÆ,

## SEU DE SPECIEBUS INTELLIGIBILIBUS

# ANGELORUM.

## ARTICULUS I.

### An Angelus ad intelligendum indigeat speciebus sibi superadditis?

*Resp: indigere. Probatur:* quia intellectus Angelicus non est se solo completus ad cognoscenda quæcunque objecta à se alioquin cognoscibilia, sed indiget concursu objecti; atqui non omne objectum potest concurrere immediatè, & per suammet essentiam, ut patebit ex Articulis sequentibus; ergo debet concurrere per aliud, nimirum per sui speciem. *Major Prob:* 1. ex recepto illo axiomate: *ex objecto, & potentia paritur notitia;* quo significatur, ad quamvis cognitionem debere duo concurrere, potentiam cognoscitivam, puta intellectú, visum, auditum &c. & præterea objectum, quod cognoscitur. 2. Intellectus humanus non est se solo, & sine concursu objecti completus ad intelligenda quælibet objecta, ut suppono ex Animastica; similiter cum intellectu Divino concurrit ratione nostrà Essentia Divina per modum objecti intelligibilis ad cognitionem; ergo idem dicendum de intellectu medio, seu angelico; cùm non possimus de intellectibus intermedijs judicare, nisi per aliquam proportionem ad extrema. 3. Ideo intellectus humanus, cæteraque potentiæ cognoscitivæ indigent determinari per concursum objecti, quia sunt ex se indifferentes ad hæc, illave objecta cognoscenda; sed eadem ratio est de intellectu Angelico; ergo &c. 4. Solus DEUS est actus purus physicus, continens in se perfectionem physicam omnium rerum creatarum; ergo etiam ille solus est actus purus intentionalis, & intelligibilis, continens omnem intelligibilitatem omnium objectorum intelligibilium; atqui si intellectus Angeli se solo esset completus ad intelligenda quæcunque intelligibilia, tunc & ipse contineret intelligibilitatem omnium intelligibilium: quia esset per suam essentiam species intentionalis omnium; per speciem autem sui fiunt res actu intelligibiles; ergo &c. 5. (& est confirmatio præcedentis argumenti) ad hoc, ut DEUS contineat se solo perfectionem entitativam omnium creatorum, requiritur in genere physico ex parte DEI perfectio, & essentia infinita; ergo etiam, ut contineat se solo per suam essentiam perfectionem intentionalem, seu intelligibilitatem, & rationem speciei intentionalis omnium objectorum, requiritur similiter in genere intentionali perfectio infinita; atqui intellectus Angeli in nulla ratione potest esse infinitus: quæ enim ratio, vel fundamentum tribuendi tantam excellentiam Angelo? ergo &c. 6. Nulla substantia potest perfectè per seipsam repræsentare aliam, nisi illam formaliter, vel eminenter contineat, hoc est, nisi